

Mediefrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas ett tjugotal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2010, de flesta om radio- och tv i allmänhetens tjänst. Samtliga yrkanden avstyrks.

Några av yrkandena handlar om den framtida public service-verksamheten och dess finansiering, formerna för ägandet av public service-företagen och villkoren för sponsring av Sveriges Televisions sändningar. Dessa frågor torde komma att belysas i anslutning till att regeringen förbereder nya sändningstillstånd för public service-företagen för tiden efter 2013. Andra yrkanden handlar om tv-sändningar från stora sportevenemang, flyttning av Sveriges Television till Göteborg, hörbar textremsa, radioskugga i Södermanland och lokalradion i Skåne.

Ett yrkande syftar till att alla i Norden ska få tillgång till de nordiska ländernas public service-kanaler, en fråga som nyligen slutbehandlades i Nordiska rådet och avfördes från rådets dagordning. Slutligen syftar ett yrkande till att en databank över kvinnliga experter ska upprättas för att bryta mansdominansen i medierna.

I betänkandet finns tre reservationer och tre särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	5
Radio och tv i allmänhetens tjänst – en bakgrund	5
Utredning om public service-verksamhetens framtid	6
Översyn av Förvaltningsstiftelsen för SR, SVT och UR	7
Finansieringen av SR, SVT och UR	8
Upphovsrättsliga kostnader för vidareändning av SVT:s program	10
Översyn av villkoren för sponsring	12
Tv-sändningar från stora sportevenemang	15
Utflyttning av SVT	16
Hörbar textremsa	17
SR:s sändningar i Södermanland	19
Lokalradion i Skåne	19
Grannlands-tv	20
Medier och kvinnliga experter	22
Reservationer	24
1. Översyn av Förvaltningsstiftelsen för SR, SVT och UR, punkt 2 (SD)	24
2. Finansieringen av SR, SVT och UR, punkt 3 (SD)	24
3. Tv-sändningar från stora sportevenemang, punkt 6 (S)	25
Särskilda yttranden	27
1. Upphovsrättsliga kostnader för vidareändning av SVT:s program, punkt 4 (S)	27
2. Mediefrågor (punkterna 3, 4, 5, 6 och 11) (MP)	27
3. Mediefrågor (punkterna 3, 5 och 6) (V)	28
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	29
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010	29

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Utredning om public service-verksamhetens framtid

Riksdagen avslår motion

2010/11:Kr298 av Fredrick Federley (C) yrkandena 1–3.

2. Översyn av Förvaltningsstiftelsen för SR, SVT och UR

Riksdagen avslår motion

2010/11:Kr220 av Hans Wallmark (M).

Reservation 1 (SD)

3. Finansieringen av SR, SVT och UR

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:Kr203 av Jenny Petersson och Elisabeth Svantesson (båda M),

2010/11:Kr204 av Lars Beckman (M),

2010/11:Kr236 av Margareta B Kjellin (M),

2010/11:Kr244 av Thomas Finnborg (M),

2010/11:Kr254 av Cecilia Brinck (M),

2010/11:Kr255 av Jan Ericson (M),

2010/11:Kr282 av Emma Henriksson och Caroline Szyber (båda KD),

2010/11:Kr298 av Fredrick Federley (C) yrkande 4,

2010/11:Kr327 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M) och

2010/11:Kr329 av Staffan Danielsson och Erik A Eriksson (båda C).

Reservation 2 (SD)

4. Upphovsrättsliga kostnader för vidareändring av SVT:s program

Riksdagen avslår motion

2010/11:Kr304 av Håkan Juholt (S).

5. Översyn av villkoren för sponsring

Riksdagen avslår motion

2010/11:Kr214 av Mats Johansson (M).

6. Tv-sändningar från stora sportevenemang

Riksdagen avslår motion

2010/11:Kr269 av Lennart Axelsson (S).

Reservation 3 (S)

7. Utflyttning av SVT

Riksdagen avslår motion

2010/11:Kr252 av Eva Flyborg (FP).

8. Hörbar textremsa

Riksdagen avslår motion

2010/11:Kr215 av Åsa Lindestam (S).

9. SR:s sändningar i Södermanland

Riksdagen avslår motion

2010/11:Kr213 av Liselott Hagberg (FP).

10. Lokalradion i Skåne

Riksdagen avslår motion

2010/11:Kr240 av Margareta Pålsson (M).

11. Grannlands-tv

Riksdagen avslår motion

2010/11:Kr297 av Johan Linander och Erik A Eriksson (båda C).

12. Medier och kvinnliga experter

Riksdagen avslår motion

2010/11:Kr201 av Eva Flyborg (FP).

Stockholm den 1 februari 2011

På kulturutskottets vägnar

Berit Högman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Berit Högman (S), Christer Nylander (FP), Peter Johnsson (S), Göran Montan (M), Kerstin Engle (S), Gustaf Hoffstedt (M), Per Svedberg (S), Christina Zedell (S), Anders Flanking (C), Isak From (S), Peder Wachtmeister (M), Tina Ehn (MP), Andreas Carlson (KD), Mattias Karlsson (SD), Bengt Berg (V), Amir Adan (M) och Ellen Juntti (M).

Utskottets överväganden

Radio och tv i allmänhetens tjänst – en bakgrund

Riksdagen beslutade hösten 2009 om radio och tv i allmänhetens tjänst (public service) för tiden den 1 januari 2010 t.o.m. den 31 december 2013 (prop. 2008/09:195, bet. 2009/10:KrU3, rskr. 2009/10:61). I enlighet med riksdagsbeslutet har regeringen utfärdat sändningstillstånd för de tre programföretagen Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR).

Till sändningstillstånden har knutits en rad villkor i enlighet med bestämmelserna i radio- och tv-lagen (2010:696). Verksamheten vid företagen ska präglas av oberoende och stark integritet och bedrivs självständigt i förhållande till såväl staten som olika ekonomiska, politiska och andra intressen och maktsfärer i samhället. Programföretagens sändningsrätt ska utövas opartiskt och sakligt. De ska erbjuda ett mångsidigt programutbud av hög kvalitet. Företagen har ett särskilt ansvar för det svenska språket och dess ställning i samhället. De ska erbjuda ett varierat utbud av hög kvalitet för och med barn och unga och beakta behoven hos personer med funktionsnedsättning. De ska också beakta språkliga och etniska minoriteters intressen.

Nyhetsverksamheten vid SR och SVT ska bedrivs så att en mångfald i nyhetsurval, analyser och kommentarer kommer till uttryck i olika program. Kulturutbudet ska vara mångsidigt och av hög kvalitet.

Verksamheten vid SR, SVT och UR finansieras i huvudsak med radio- och tv-avgiftsmedel som anvisas från rundradiokontot i Riksgäldskontoret. Riksdagen beslutar årligen om medelstillelningen till de tre programföretagen. För 2011 tilldelas SR 2 574 100 000 kronor, SVT 3 952 900 000 kronor och UR 325 300 000 kronor. Till de årliga besluten om medelsanvisning fogar regeringen en rad anslagsvillkor som bl.a. rör programföretagens organisation. Även Myndigheten för radio och tv, som ansvarar för granskning och tillsyn av programföretagen, finansieras delvis med radio- och tv-avgiftsmedel.¹

Riksdagen beslutar om storleken på radio- och tv-avgiften i enlighet med bestämmelser i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst. Avgiften uppgår för 2011 till 2 076 kronor för ett år.

Riksdagen har med hänvisning till den tekniska utvecklingen på radio- och tv-området även beslutat att en avstämning i form av en s.k. kontrollstation ska genomföras efter halva tillståndsperioden. Programföretagen har

¹ De två myndigheterna Granskningsnämnden för radio och TV samt Radio- och TV-verket avvecklades och verksamheterna överfördes den 1 augusti 2010 till Myndigheten för radio och tv som bildades samma dag. Inom den nya myndigheten är granskningsnämnden för radio och tv ett särskilt beslutsorgan. Nämnden granskar i efterhand om program som har sänts i radio eller tv eller tillhandahållits i beställ-tv står i överensstämmelse med radio- och tv-lagen och de programrelaterade villkor som kan gälla för tjänsterna.

därigenom fått möjlighet att påtala behov av förändringar i villkoren. Den ger också regeringen möjlighet till en fördjupad uppföljning under tillståndsperioden. Avstämningen ska tidsmässigt sammanfalla med företagens inlämnande av budgetunderlag för 2012, dvs. i mars 2011. Eventuella förändringar kan komma att presenteras av regeringen i samband med budgetpropositionen för 2012.

Utredning om public service-verksamhetens framtid

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att en utredning ska tillsättas om public service-verksamhetens framtid.

Motionen

I *motion Kr298* av Fredrick Federley (C) ifrågasätter motionären om public service-verksamheten som den ser ut i dag är nödvändig. Han föreslår att regeringen ska utreda hur en förändring av det svenska public service-systemet ska göras framöver (yrkande 1). Utredningsarbetet ska också syfta till förslag som säkerställer att minoritetsprogram och nyheter på exempelvis samiska och teckenspråk produceras även i fortsättningen. Sådana program skulle kunna sändas även av andra företag än SR, SVT och UR (yrkande 2). Vidare bör regeringen utreda hur en försäljning av SR, SVT och UR kan genomföras (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att mediesektorn har genomgått och fortlöpande genomgår stora förändringar. Det gör att uppdraget för de tre programföretagen SR, SVT och UR bör omprövas efter hand och anpassas efter en ny medieverklighet. Sändningstillstånden för de tre programföretagen löper ut den 31 december 2013. Det är därför rimligt att utgå från att regeringen inom en relativt snar framtid påbörjar ett utredningsarbete som går ut på att utifrån gällande villkor och regler analysera vilka förändringar som kan behöva göras av radio och tv i allmänhetens tjänst fr.o.m. 2014.

Utskottet anser inte att det finns skäl för riksdagen att göra ett särskilt uttalande med anledning av motionsförslagen. Motion Kr298 (C) yrkandena 1–3 avstyrks.

Översyn av Förvaltningsstiftelsen för SR, SVT och UR

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att en översyn ska göras av grunderna för den stiftelse som äger SR, SVT och UR.

Jämför reservation 1 (SD).

Motionen

I *motion Kr220* begär Hans Wallmark (M) en översyn av grunderna för den stiftelse som äger SR, SVT och UR, Förvaltningsstiftelsen för Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB. Motionären framhåller betydelsen av de tre programföretagens oberoende ställning och påminner om att det är ägarstiftelsens styrelse som utser ordförandena i de tre programföretagen. Motionären anser att principen om armslängds avstånd till politiken bör råda även då förvaltningsstiftelsens styrelse utses. Personer som dragit sig tillbaka från ett aktivt politiskt liv ska inte automatiskt uteslutas från ett uppdrag i styrelsen. Däremot kan man ifrågasätta om det är möjligt för en styrelseledamot att inneha ett politiskt uppdrag av större betydelse och samtidigt hävda principen om oberoende.

Bakgrund

Sedan början av 1990-talet är SR, SVT och UR stiftelseägda. Ändringen av ägandeformen gjordes när delar av den tidigare ägarkretsen – folkrörelserna, näringslivet och dagspressen – inte ville kvarstå som ägare (prop. 1992/93:236 s. 15, bet. 1992/93:KrU28, rskr. 1992/93:377).

Stiftelsen² ska främja självständigheten hos de tre programföretagen. En viktig del i denna uppgift är att utse styrelserna i företagen. Tidigare utsågs ordförandena av regeringen. Från och med 2010 ligger denna uppgift på ägarstiftelsen (prop. 2008/09:195 s. 61, bet. 2009/10 KrU3, rskr. 2009/10:61).

Stiftelsens styrelse har tretton ledamöter som utses av regeringen på förslag av riksdagens partier. Eftersom styrelsen ska arbeta långsiktigt bör dess sammansättning inte påverkas av regeringsskiftet. Året efter ett riksdagsval utses ordföranden och sex ledamöter. Ordföranden utses för fyra år och ledamöterna för åtta år.

I den nuvarande styrelsen finns tre nu aktiva riksdagsledamöter. Merparten av övriga ledamöter är eller har tidigare varit aktiva politiker.

² Ursprungligen inrättades tre ägarstiftelser, en till vart och ett av de tre programföretagen, med identiska styrelser och samma övergripande mål. Efter beslut av riksdagen ändrades denna konstruktion så att företagen fr.o.m. 1997 ägs av endast en stiftelse.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets uppfattning är det inte något som hindrar att en analys av formerna för ägandet av SR, SVT och UR ingår i en bredare översyn av förutsättningarna och villkoren för radio och tv i allmänhetens tjänst för tiden efter den nuvarande tillståndsperioden, alltså fr.o.m. 2014. Utskottet anser emellertid att förslaget inte bör påkalla någon särskild uppmärksamhet från riksdagen. Motion Kr220 (M) avstyrks därmed.

Finansieringen av SR, SVT och UR

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en rad motionsyrkanden om ändrad finansiering av public service-verksamheten. Det är viktigt att den rådande modellen för att finansiera radio och tv i allmänhetens tjänst har legitimitet hos allmänheten. Olika finansieringsmodeller torde komma att diskuteras inför en ny tillståndsperiod.

Jämför reservation 2 (SD).

Jämför särskilda yttrandena 2 (MP) och 3 (V).

Motionerna

En rad motioner från den allmänna motionstiden 2010 innehåller förslag som rör finansieringen av public service-verksamheten.

I motionerna *Kr203* av Jenny Petersson och Elisabeth Svantesson (M) och *Kr236* av Margareta B Kjellin (M) anser motionärerna att det finns mycket som talar mot radio- och tv-avgiften, bl.a. det förhållandet att även de som inte vill ta del av public service-företagens program måste betala radio- och tv-avgiften och att den är knuten till en viss apparat. De föreslår därför att systemet med radio- och tv-avgift ska moderniseras. Liknande förslag framförs i motion *Kr204* av Lars Beckman (M) som bl.a. hänvisar till teknikutvecklingen inom medieområdet.

Förslagen i *motionerna Kr244* av Thomas Finnborg (M), *Kr254* av Cecilia Brinck (M), *Kr255* av Jan Ericson (M), *Kr298* av Fredrick Federley (C) yrkande 4 och *Kr329* av Staffan Danielsson och Erik A Eriksson (C) syftar till att tv-avgiften ska avskaffas och att public service-verksamheten i stället ska finansieras med skattemedel via statsbudgeten. I konsekvens därmed föreslås i motion *Kr298* även att Radiotjänst i Kiruna AB ska läggas ned.

Marietta de Pourbaix-Lundin (M) föreslår i *motion Kr327* att radio- och tv-avgiften ska ersättas av ett frivilligt abonnemangssystem med en fast månadsavgift eller med ett pay per view-system.

Emma Henriksson och Caroline Szyber (KD) tar i *motion Kr282* upp olika tänkbara modeller för hur public service-verksamheten ska finansieras i framtiden. De föreslår att regeringen ska tillsätta en utredning som ska utarbeta förslag till hur dagens radio- och tv-avgift ska reformeras.

Bakgrund

Enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst ska den som innehar en tv-mottagare betala radio- och tv-avgift till Radiotjänst i Kiruna AB (2 a §). En tv-mottagare är en sådan teknisk utrustning som är avsedd att ta emot utsändning eller vidareutsändning av tv-program, även om utrustningen också kan användas för annat ändamål (2 §). Tv-avgiften uppgår för närvarande till 2 076 kronor per år (7 §).

I maj 2007 fick en särskild utredare i uppdrag att analysera behovet av förändringar i sändningstillstånden för public service-företagen för den tillståndsperiod som skulle inledas den 1 januari 2010 (dir. 2007:71). Utredningen som antog namnet Public service-utredningen överlämnade i juni 2008 betänkandet Kontinuitet och förändring (SOU 2008:64). Utredningen avvisade finansiering av public service-verksamheten över statsbudgeten. En sådan finansiering skulle nämligen kräva att det genereras intäkter som motsvarar de knappt 7 miljarder kronor som avgiften inbringar. Detta skulle innebära antingen att någon befintlig skatt måste höjas, att någon ny skatt måste skapas, att en omfördelning skulle behöva göras av tilldelade medel inom kulturbudgeten eller att medel förs från andra politikområden till kulturbudgeten. Vidare skulle en finansiering över statsbudgeten innebära att programföretagens bundenhet till statsmakterna ökar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet erinrar om att riksdagen nyligen, dvs. hösten 2009, tog ställning till finansieringen av public service-verksamheten. I propositionen om radio och tv i allmänhetens tjänst 2010–2013 ansåg regeringen att systemet med avgiftsfinansiering skulle kvarstå (prop. 2008/09:195). Med anledning av propositionen väcktes en rad motioner med samma inriktningar som finns i här aktuella yrkanden. Samtliga förslag avslogs av riksdagen (bet. 2009/10:KrU3 s. 11, rskr. 2009/10:61).

Utskottet är medvetet om att förutsättningarna för radio- och tv-företagen förändras i takt med den tekniska utvecklingen. Bland annat ökar möjligheterna för befolkningen att på olika sätt ta emot programutbudet. Enligt utskottets mening är det angeläget att den finansieringsmodell som ska gälla för radio- och tv i allmänhetens tjänst är utformad på ett sätt som gör att programföretagen kan upprätthålla största möjliga självständighet och oberoende gentemot staten och övriga maktsfärer. Den modell som tillämpas ska ha hög legitimitet hos allmänheten. Det är önskvärt att hushållen känner att de får valuta för pengarna, att programutbudet är tillgängligt på flera plattformar och kan tas emot på tidpunkter som passar publiken samt att programmen i alla avseenden håller hög kvalitet.

Utskottet anser att det finns anledning att diskutera olika alternativ för att finansiera radio och tv i allmänhetens tjänst, inte minst med anledning av den tekniska utvecklingen. De här aktuella motionsförslagen bör emellertid inte föranleda något tillkännagivande från riksdagen. Därmed avstyrker utskottet motionerna Kr203 (M), Kr204 (M), Kr236 (M), Kr244 (M), Kr254 (M), Kr255 (M), Kr282 (KD), Kr298 (C) yrkande 4, Kr327 (M) och Kr329 (C).

Upphovsrättsliga kostnader för vidareändning av SVT:s program

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag som innebär att de upphovsrättsliga kostnaderna för SVT:s vidareändringar till kabel-tv-hushållen ska finansieras med radio- och tv-avgiftsmedel. Frågan om ersättningen till rättighetshavarna bör lösas genom avtal mellan berörda parter.

Jämför särskilda yttrandena 1 (S) och 2 (MP).

Motionen

I *motion Kr304* av Håkan Juholt (S) föreslår motionären att radio- och tv-avgiften ska täcka upphovsrättsliga kostnader för SVT:s programkanaler som vidareändras i enlighet med bestämmelserna om vidareändringsplikt i kabelnät. Enligt motionären blir det dyrare att se på SVT:s programkanaler för den som bor i lägenhet än för den som bor i villa.

Bakgrund

Bestämmelser om vidareändringar i kabelnät och skyldighet att vidareända program finns i 9 kap. radio- och tv-lagen (2010:696). Bestämmelser om vidareändring och upphovsrättslig ersättning finns i 3 a kap. lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (URL).

Vidareändringsplikten innebär att den som äger eller förfogar över ett kabelnät som används för tv-sändningar ska se till att de anslutna hushållen kan ta emot vissa kanaler utan kostnad för mottagningen och på ett tillfredsställande sätt. Skyldigheten gäller endast för tv-sändningar för vilka sändningstillståndet har förenats med krav på opartiskhet och saklighet samt ett villkor om ett mångsidigt programutbud där det ska ingå nyheter (9 kap. 1 § radio- och tv-lagen).

Sändningsplikten omfattar inte fler än fyra programtjänster som sänds samtidigt och vars verksamhet finansieras med radio- och tv-avgiften enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst (9 kap. 2 § radio- och tv-lagen). I praktiken innebär det att följande

programkanaler ska vidareändas: SVT1, SVT2, SVTB (Barnkanalen) och SVT24/Kunskapskanalen. Dessa kanaler ska kunna tas emot av hushållen utan kostnad för själva mottagningen. Nätinnehavaren har emellertid rätt att ta ut en skälig avgift för tillhandahållandet av nätet (anläggning, ombyggnad, drift och service).

Regeringen redovisar i sin proposition om en ny radio- och tv-lag (prop. 2009/10:115) bl.a. att rättighetskyddet enligt URL innebär att nätoperatören är beroende av tillstånd från berörda rättighetshavare för att kunna vidareända sådana upphovsrättsligt skyddade verk och andra prestationer som ingår i en televisionsutsändning. Sådana tillstånd kan förenas med krav på ersättning. Föreningen Copyswede som företräder rättighetshavare bl.a. när det gäller avtal om vidareändning i kabelnät, tog inledningsvis inte ut någon sådan avgift av kabel-tv-operatörerna. Från 2005 fram till den 31 januari 2009 fanns ett avtal mellan SVT och Copyswede enligt vilket SVT betalade upphovsrättsersättningar för sådana vidareändningar av SVT:s program som kabel-tv-operatörerna utförde. Förhandlingar mellan nätoperatörerna och rättighetshavarna om ersättning fr.o.m. den 1 februari 2009 inleddes under hösten 2008. I februari 2009 strandade förhandlingarna och kabeloperatörerna begärde att regeringen skulle utse en medlare, vilket gjordes i april 2009 (prop. s. 199 f.).

I oktober 2010 enades Copyswede och kabel-tv-operatörerna om ersättningsnivåer för vidareändning av SVT:s kanaler. Det nya avtalet gäller retroaktivt fr.o.m. februari 2009 under tre år framåt. Ersättningen motsvarar 1:06 kronor per hushåll och månad.

Det framgår också av propositionen om en ny radio- och tv-lag att Radio- och TV-verket³ har bedömt att frågor om ersättningens storlek, fördelning av kostnadsansvar m.m. beträffande ersättning till rättighetshavare bör lösas genom avtal mellan berörda parter. Regeringen instämde i den bedömningen (prop. 2009/10:115 s. 200). Konstitutionsutskottet gjorde inte någon annan bedömning än regeringen (bet. 2009/10:KU25 s. 38 f.)

SVT har i en skrivelse till utskottet kommenterat innehållet i motion Kr304 (dnr 140-1560-10/11). Programföretaget framhåller bl.a. att det enligt upphovsrättslagen är klart att den som vidareänder måste komma överens med upphovsmännen och de s.k. närstående rättighetshavarna om ersättning för den vidareändningen. SVT, som är en av dessa rättighetshavare, har sedan länge självt valt att avstå från sin lagliga rätt att ta betalt av operatörerna för detta. Därmed blir frågan en avtalsmässig fråga mellan de övriga rättighetshavarna och operatörerna. Nivån för detta har parterna nu kommit överens om. Operatörerna har därefter rätt och möjlighet att övervältra denna kostnad på hushållen.

Radio- och TV-verket har framhållit att frågan om övervältring av kostnaderna inte har prövats av verket i något enskilt ärende.

³ När Radio- och TV-verket avvecklades sommaren 2010 överfördes dess verksamhet till den nybildade Myndigheten för radio och tv.

Utskottets ställningstagande

I motionen hävdas att det kan bli dyrare för den som bor i lägenhet att ta emot SVT:s sändningar än för den som bor i villa. Motionären synes utgå från att det finns risk att kabeloperatörerna eller nättinnehavarna⁴ övervältar de upphovsrättsliga kostnaderna på kabel-tv-hushållen. Den kostnad som det skulle kunna röra sig om uppgår för närvarande till knappt 13 kronor per år och hushåll. Det har – såvitt känt är – inte visat sig att kostnaderna har övervältrats på kabel-tv-hushållen.

Utskottet är för sin del inte berett att förorda att – som motionären föreslår – radio- och tv-avgiftsmedel ska användas för att täcka dessa kostnader. Regeringen bedömde nyligen att frågan om ersättningen till rättighetshavarna borde lösas genom avtal mellan berörda parter, något som konstitutionsutskottet inte motsatte sig (prop. 2009/10:115, bet. 2009/10:KU25). Kulturutskottet har inte någon annan uppfattning i denna fråga. Motion Kr304 (S) avstyrks.

Översyn av villkoren för sponsring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion med begäran om att översyn ska göras av såväl direkt som indirekt sponsring inom public service.

Jämför särskilda yttrandena 2 (MP) och 3 (V).

Motionen

I *motion Kr214* föreslår Mats Johansson (M) att en översyn ska göras av såväl direkt som indirekt sponsring inom public service inför det sändningstillstånd som ska gälla fr.o.m. 2014. Motionären anser att framför allt indirekt sponsring av tv-produktioner är problematisk och att det finns en gråzon för hur reglerna tillämpas, vilket har lett till fällningar i Granskningsnämnden för radio och TV. Det kan t.ex. handla om att SVT delfinansierat sina egna produktioner genom att upplåta programtid för att exponera vissa varumärken, s.k. otillbörligt gynnande.

Bakgrund

I radio- och tv-lagen (2010:696) finns följande definition av begreppet *sponsring* (3 kap. 1 § 14):

sponsring: bidrag som någon som inte tillhandahåller eller producerar ljudradio, tv-sändning, beställ-tv eller sökbar text-tv ger för att finansiera dessa medietjänster eller program i syfte att främja bidragsgivarens namn, varumärke, anseende, verksamhet, produkt eller intresse.

⁴ Nättinnehavare med flest anslutna hushåll i Sverige är Com Hem AB, Canal Digital Sverige AB och Tele2 AB.

Med uttrycket *indirekt sponsrat program* menas ett program som inte är en annons och som helt eller delvis har bekostats av någon annan än den som bedriver sändningsverksamheten eller som framställer audiovisuella verk, men där sponsorbidraget inte har tillfallit programföretagen direkt (prop. 2008/09:195 s. 60).

I 5 kap. 5 § radio- och tv-lagen finns en generell bestämmelse om otillbörligt kommersiellt gynnande i tv-sändningar. Enligt denna får program som inte är reklam inte otillbörligt gynna kommersiella intressen.

I 6 kap. radio- och tv-lagen finns bestämmelser om *produktplacering*. Produktplacering är tillåten i filmer, tv-serier, sportprogram och program med lätt underhållning, förutsatt att programmet inte huvudsakligen vänder sig till barn under 12 år. Det finns dock begränsningar då det gäller vilka slags produkter som får placeras. Produktplaceringen får inte medföra att kommersiella intressen gynnas på ett otillbörligt sätt. Information om att det förekommer produktplacering ska lämnas i början och slutet av programmet och efter avbrott för annonser. Informationen ska endast bestå av en neutral upplysning om förekomsten av produktplacering (6 kap. 1–4 §§).

SR, SVT och UR får enligt sina sändningstillstånd inte sända reklam. Som huvudregel gäller att de inte heller får sända sådana *sponsrade program* där sponsorbidraget har tillfallit företagen direkt. Det finns dock undantag från denna bestämmelse. Direkt sponsring får förekomma i SVT:s sändningar i samband med sportevenemang. Det får också förekomma i program i SVT och SR som innebär utsändning av en allmän sammankomst eller offentlig tillställning där företaget är arrangör. Förutsättningen i det sistnämnda fallet är att det är ett arrangemang inom ramen för ett åtagande gentemot Europeiska radiounionen (EBU) eller ett arrangemang av liknande betydelse samt att programmet direktsänds till flera länder. Detta gäller inte för program som huvudsakligen vänder sig till barn under 12 år.

Det har ansetts viktigt att SVT kan sända sport och har kvar möjligheten till sponsring av sportsändningar. Inför nuvarande tillståndsperiod beslutade riksdagen på förslag av regeringen att antalet sponsrade sportevenemang och eventuella EBU-evenemang eller arrangemang av liknande betydelse inte får överstiga 20 evenemang per år.

Enligt sändningstillstånden får SR, SVT och UR sända sådana *indirekt sponsrade program*

- som framställs eller har framställts i samarbete med någon annan som fått bidrag från utomstående för sin andel av produktionen
- där företagen köpt en sändnings- eller visningsrätt till ett färdigproducerat eller icke färdigproducerat program som fått bidrag, eller som senare får bidrag från utomstående
- som framställs eller har framställts av programföretag i ett annat land inom ramen för ett åtagande gentemot EBU där bidrag till produktionen lämnats från utomstående.

Sträng restriktivitet ska råda när det gäller indirekt sponsrade program som vänder sig till barn under 12 år.

Granskningsnämnden för radio och tv, som sedan den 1 augusti 2010 är en avdelning inom den nya Myndigheten för radio och tv, granskar om program som sänds i radio och tv står i överensstämmelse med gällande regelverk, bl.a. bestämmelserna i radio- och tv-lagen. Nämnden fattar beslut vid sammanträden en till två gånger per månad. Besluten kan vara friande, fällande eller friande med kritik. Genom sammanträdesbesluten bildas en praxis för hur reglerna ska tolkas. Enligt nämndens praxis kan ett kommersiellt gynnande accepteras om det är motiverat av ett informations- eller underhållningsintresse.⁵ Enligt nämnden behöver ”otilllåtet gynnande” inte nödvändigtvis innebära att ett programföretag har fått betalt för att exponera en vara.

Utskottets ställningstagande

Utskottet påminner om att syftet med förbudet mot sponsring är att utomstående inte ska kunna påverka innehållet i sändningarna. Undantaget från förbudet syftar till att göra det möjligt för SVT att tillgängliggöra mycket dyra evenemang av nationellt intresse som annars inte skulle kunna sändas eller skulle ta för mycket resurser från andra viktiga programområden (se prop. 2008/09:195 s. 57 f.).

Reglerna för sponsring skärptes i enlighet med beslut av riksdagen i det sändningstillstånd som nu gäller för SVT, så att numera endast 20 evenemang per år får sponsras. Samtidigt ändrades även reglerna för indirekt sponsring något. Ett tidigare krav togs bort, som gick ut på att programföretagens insatser minst måste motsvara värdet av erhållna rättigheter eller att ett marknadsmässigt pris måste ha betalats för rättigheterna. Motionären bakom motion Kr214 (M) anser att det finns en gråzon, framför allt då det gäller tillämpningen av reglerna för indirekt sponsring.

Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att SVT:s oberoende och integritet upprätthålls och inte ifrågasätts genom att sponsringsreglerna kan uppfattas som otydliga och ge utrymme för olika tolkningar som inte kan ha varit riksdagens avsikt. De nya bestämmelserna i sändningstillståndet om direkt och indirekt sponsring har varit i bruk i gott och väl ett år. SVT har under den tiden inte fällts av Granskningsnämnden för att ha brutit mot dessa bestämmelser. Däremot har SVT under samma tid fällts för otillbörligt gynnande i två år, dock utan att det i någotdera fallet har handlat om sponsring eller indirekt sponsring.

Utskottet finner att det är motiverat att regeringen vid en bred genomlysning av public service-uppdraget även följer upp och utvärderar den direkta och indirekta sponsringen av SVT:s program. Motionsförslaget bör emellertid inte föranleda ett tillkännagivande från riksdagen. Därmed avstyrks motion Kr214 (M).

⁵ Uppgiften har hämtats från Granskat och klart – tema om reklam, sponsring och otillbörligt gynnande, utgiven av Granskningsnämnden för radio och TV 2010, s. 66.

Tv-sändningar från stora sportevenemang

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att regeringen ska undersöka möjligheterna att ge hela Sveriges befolkning tillgång till tv-sändningar av landslagsevenemang.

Jämför reservation 3 (S).

Jämför särskilda yttrandena 2 (MP) och 3 (V).

Motionen

Lennart Axelsson (S) påpekar i *motion Kr269* att konkurrensen mellan tv-bolagen om att få sända de riktigt stora och attraktiva idrottsevenemangen har ökat stadigt. Många tv-tittare har inte den ekonomiska möjligheten att betala för ett antal programkanaler som sänder stora idrottsevenemang och kan därför inte heller alltid se tävlingar där Sveriges olika landslag deltar. Motionären föreslår att riksdagen i ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att undersöka möjligheterna att ge hela Sveriges befolkning tillgång till landslagsevenemang.

Utskottets ställningstagande

Motionsförslaget synes syfta till att SVT, vars sändningar når praktiskt taget hela landet, ska kunna sända från fler stora idrottsevenemang än vad företaget gör nu.

Utskottet vill inledningsvis påminna om att SVT:s sportutbud är omfattande och att företaget sänder sportevenemang från en lång rad sportgrenar. För 2009 uppgick andelen sportsändningar i förstasändningarna till 15 % av det samlade riksutbudet.⁶

SVT erhåller årligen ca 4 miljarder kronor i avgiftsmedel från rundradio-kontot i Riksgäldskontoret. Dessa medel ska användas för ett rikt varierat programutbud som omfattar allt från det breda anslaget till mer särpräglade programtyper. Då det gäller inköp av rättigheter till sportsändningar konkurrerar SVT med andra programkanaler, bl.a. ett antal renodlade sportkanaler. Under en följd av år har priserna på sändningsrättigheter ökat. Den möjlighet som finns för SVT att få sponssmedel inbringar årligen ungefär 40 miljoner kronor. Enligt SVT bidrar sponsringsintäkterna till företagets möjligheter att förhandla med de organisationer som säljer rättigheter.

Om motionens syfte skulle förverkligas skulle det kunna betyda att medelstilledningen till SVT skulle behöva ökas, vilket eventuellt kan innebära att radio- och tv-avgiften måste höjas. Med i stort sett oförändrad medelstilledning skulle SVT i stället bli tvunget att omprioritera inom given ekonomisk ram. En sådan omprioritering skulle gå ut över kvalitet och omfattning av programutbudet i övrigt.

⁶ Sveriges Televisions public service-utredning 2009, tabell 3.2.3 a.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Kr269 (S).

Utflyttning av SVT

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att utreda en utflyttning av SVT till Göteborg för att bl.a. motverka ensidighet i nyhetsrapporteringen. Nyhetsrapporteringen ska bedrivas så att en mångfald i nyhetsurval, analyser och kommentarer kommer till uttryck i olika program. SVT får självt avgöra hur företaget ska organiseras och var det ska ha sitt säte.

Motionen

I *motion Kr252* anser Eva Flyborg (FP) att en större mångfald skulle skapas i Mediesverige om SVT och dess programproduktion placerades utanför huvudstaden. Enligt motionären ska nyhetsrapporteringen i Sverige inte domineras av ett ensidigt utbud och ett urval som görs i Stockholm. I motionen föreslås därför att förutsättningarna för att flytta SVT till Göteborg ska utredas.

Bakgrund

Sändningstillståndet för SVT innehåller villkor som går ut på att företagets nyhetsrapportering ska bedrivas så att en mångfald i nyhetsurval, analyser och kommentarer kommer till uttryck i olika program. Nyhetsförmedlingen och samhällsbevakningen ska ha olika perspektiv så att händelser speglas utifrån olika geografiska, sociala och andra utgångspunkter. SVT ska även sända regionala nyhetsprogram. Vidare ska SVT enligt anslagsvillkoren ha en decentraliserad organisation som skapar goda förutsättningar för självständigt beslutsfattande på regional och lokal nivå. Den lokala och regionala organisationen ska ges tillräckliga resurser för att effektivt kunna spegla respektive områdes särprägel och egenart. Organisationen ska utformas med syfte att möjliggöra hög närvaro av personer ute i landet med kunskap om och förankring i de olika regionerna. Den del av allmänproduktionen⁷ i SVT:s rikssändningar som produceras utanför Stockholm ska uppgå till minst 55 %. SVT:s nyhetsverksamhet ska bedrivas så att de olika självständiga nyhetsredaktionerna inom företaget oberoende av varandra kan fatta beslut med skilda perspektiv.

⁷ Enligt SVT:s public service-redovisning 2009 räknas följande som allmänproduktion: egenproduktioner, produktionsutläggningar, samproduktioner samt svenska förvärv inom programkategorierna Fiktion, Underhållning, Musik och Fakta, nyhetsmagasin riktade till barn och ungdom, sportdokumentärer och sportreportage samt korta pausprogram. Alla nyhetsprogram, 24 Direkt och sportevenemang exkluderas från definitionen av allmänproduktion liksom de samhällskodade inslag som ingår i nyhetsblocket Gomorron Sverige.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets uppfattning synes villkoren vara tydliga och förutsättningsarna goda för SVT att spegla hela landet, både när det gäller nyhetsrapporteringen och allmänproduktionen. Myndigheten för radio och tv, som årligen granskar om företaget fullföljt sina åligganden, har emellertid fått regeringens uppdrag att utvärdera om 55-procentsvillkoret är effektivt med avseende på programföretagens uppgift att spegla förhållandena i hela landet. Utvärderingen ska redovisas senast den 1 mars 2011 och kommer att utgöra underlag i den avstämning (kontrollstation) med programföretagen som ska göras inom kort.

Utskottet vill framhålla att det är en uppgift för SVT att självt avgöra hur företaget ska organiseras och var det ska ha sitt säte. Utskottet kan inte se att det är befogat att tillsätta en utredning för att omlokalisera SVT:s säte. Motion Kr252 (FP) bör avslås av riksdagen.

Hörbar textremsa

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag som syftar till att såväl SVT som de kommersiella tv-kanalerna ska ägna uppmärksamhet åt synskadades svårigheter att följa med i tv-program som sänds på andra språk. Krav ställs redan på SVT och UR i detta hänseende. Krav på tillgänglighet kommer även att ställas på kommersiella tv-kanaler i enlighet med bestämmelser i den nya radio- och tv-lagen.

Motionen

Åsa Lindestam (S) pekar i *motion Kr215* på synskadades svårigheter att följa med i tv-program som sänds på andra språk eller har utländska inslag, vilket förekommer i nyhetsprogrammen. Motionsförslaget syftar till att såväl SVT som de kommersiella tv-kanalerna ska ägna uppmärksamhet åt detta problem och hitta praktiska lösningar.

Bakgrund

SVT och UR ska enligt sina sändningstillstånd beakta behoven hos personer med funktionsnedsättning. Ambitionsnivån när det gäller möjligheterna för denna grupp att tillgodogöra sig SVT:s och UR:s utbud ska höjas och tillgängligheten förbättras. Det långsiktiga målet är att hela utbudet ska göras tillgängligt för alla medborgare.

SVT uppger i public service-redovisningen för 2009 att stora delar av program med översättningstext erbjuds synskadade i form av uppläst textremsa med syntetiskt tal. Denna tjänst finns tillgänglig i det digitala

marknätet, hos Com Hem och hos Canal Digital. Tjänsten avser i första hand översatt text, som sänds som en separat ljudkanal på egen kanalplats. Av denna anledning behövs två mottagare (digitalboxar), en för ordinarie program från SVT och en för det extra ljudspåret. Tjänsten omfattas inte av vidareändningsplikten. Kabel- och satellitoperatörerna är således inte skyldiga att vidareända tjänsten.

SVT har nyligen påbörjat en testverksamhet med syntolkning, vilket innebär att en röst förmedlar information om vad som syns men inte hörs i bilden. Syntolkningstjänsten sänds på samma kanalplats som normalt används till tjänsten för uppläst textremsa.

UR uppger i sin public service-redovisning för 2009 att företaget under året fortsatt att syntolka program.

Genom den nya radio- och tv-lagen (2010:696), förkortad RTVL, som trädde i kraft den 1 augusti 2010 har kraven på tillgänglighet ökat, inte bara på public service-företagen utan även på andra leverantörer av medietjänster. Tjänsterna ska utformas på sådant sätt att de blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning eller liknande teknik. Regeringen beslutar vilka krav som ska gälla för SVT och UR. Myndigheten för radio och tv beslutar vilka krav som ska gälla för övriga programföretag (5 kap. 12 § RTVL). Myndigheten för radio och tv avser att under året besluta vad som ska gälla för svenska programföretag som sänder tv i marknätet eller via satellit om vilka hjälpmedel de ska erbjuda och i vilken omfattning. Kraven ska vara framtagna med hänsyn till de finansiella förutsättningarna för respektive företag.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets uppfattning är det en central fråga som tas upp av motionären. Det är av största betydelse att tv i allmänhetens tjänst är tillgänglig för befolkningen så långt det är möjligt. Redovisningen ovan visar att krav ställs på SVT och UR och att dessa båda programföretag har gjort och gör stora ansträngningar för att deras sändningar ska kunna uppfattas även av personer med funktionsnedsättning. Frågor som gäller det kommersiella tv-utbudet och kabel- och satellitdistributörer ligger utanför kulturutskottets beredningsområde. Utskottet vill ändå uttrycka tillfredsställelse över att det kommer att ställas krav på tillgänglighet även när det gäller dem.

Utskottet konstaterar att motionärens synpunkter redan i allt väsentligt har beaktats. Motion Kr215 (S) avstyrks därmed.

SR:s sändningar i Södermanland

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag som syftar till att hela Södermanland ska kunna ta emot SR:s sändningar. Det ankommer på SR att tillsammans med Teracom besluta vilken omfattning som sändarnätet ska ha och bedöma om det är ekonomiskt rimligt att bygga ut det ytterligare.

Motionen

I *motion Kr213* anför Liselott Hagberg (FP) att vissa delar av Södermanlands län ligger i s.k. radioskugga. På dessa platser är det omöjligt för invånarna att lyssna på radio, trots att de har adekvat mottagarutrustning. Yrkandet syftar till att hela länet ska få möjlighet att ta emot SR:s sändningar.

Utskottets ställningstagande

SR ska enligt de villkor som är knutna till företagets sändningstillstånd sända till 99,8 % av den bofasta befolkningen i landet. Detta uppnås i dag med hjälp av 600 sändare. Det stora flertalet invånare i Södermanland har enligt SR 100 % radiotäckning, men ett mindre antal invånare, främst i Trosa kommun, har problem med radiomottagningen.

Det statligt ägda bolaget Teracom AB äger och driver utsändningsnätet för radio och tv, ett stamnät som sammanbinder de ca 600 sändarstationerna. Utskottet har inhämtat att Teracom på uppdrag av SR nu söker möjligheter att placera sändare i Trosa.

Utskottet konstaterar att vissa delar av landet ligger i radioskugga. Med utgångspunkt i kravet på 99,8 % täckning ankommer det på SR att tillsammans med Teracom besluta vilken omfattning som sändarnätet ska ha och bedöma om det är ekonomiskt rimligt att bygga ut det ytterligare.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Kr213 (FP).

Lokalradion i Skåne

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att Skåne ska ha en lokalradiostation som är gemensam för hela länet. Det är SR:s uppgift att självt besluta om sin organisation.

Motionen

I *motion Kr240* av Margareta Pålsson (M) påpekar motionären att Skåne sedan mer än ett decennium inte längre består av två län. Så gott som alla myndigheter, förvaltningar och sammanslutningar i Skåne har gått samman i gemensamma organisationer. Det gäller dock inte lokalradion, som fortfarande är uppdelad på två lokalradiostationer, Radio Malmöhus och Radio Kristianstad. Förslaget i motionen syftar till att de två stationerna ska slås samman till en gemensam lokalradiostation, Radio Skåne.

Utskottets ställningstagande

Anslagsvillkoren för SR anger att företaget ska ha en decentraliserad organisation som skapar goda förutsättningar för självständigt beslutsfattande på regional och lokal nivå. Organisationen ska utformas så att den möjliggör hög närvaro av personer ute i landet med kunskap om och förankring i de olika regionerna.

Utskottet anser nu liksom tidigare då frågan aktualiserats (senast i bet. 2009/10:KrU3) att det är SR:s uppgift att självt besluta om sin organisation. Motion Kr240 (M) avstyrks.

Grannlands-tv

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om utbyte av tv-sändningar mellan de nordiska ländernas public service-bolag. Nordiska rådet har nyligen avskrivit en rekommendation med liknande syfte. Jämför särskilt yttrande 2 (MP).

Motionen

Förslaget i *motion Kr297* av Johan Linander och Erik A Eriksson (C) går ut på att alla i Norden ska få möjlighet att följa de nordiska ländernas public service-utbud i tv. Även om en hel del program från de nordiska ländernas tv-bolag är tillgängliga via Internet, så begränsas möjligheterna att se dem med hänvisning till upphovsrätten. Motionärerna anser att hushållen inte ska behöva betala någon särskild avgift utöver den nationella tv-avgiften för att kunna ta del av det nordiska tv-utbudet.

Bakgrund

Nordiska rådet rekommenderade 2006 medlemsländerna att säkerställa att de nordiska public service-kanalerna ingår i programutbudet när digital-tv införs (rekommendation 24/2006). De nordiska regeringarna har återkommande hänvisat till att nordiska kabel- och satellitoperatörer erbjuder grannlandskanaler samt att det nordiska tv-samarbetet, Nordvision, bidrar till

kulturell, språklig och mänsklig förståelse över landsgränserna. Nordiska rådet beslutade vid sin session hösten 2010 att lägga ländernas meddelanden med anledning av rekommendationen till handlingarna. Rekommendationen är därmed slutbehandlad för rådets del.

Det nordiska tv-samarbetet, Nordvision, grundades 1959 av de svenska, norska, finska och danska public service-företagen. Några år senare kom även Island med i samarbetet, som bl.a. innebär programutbyte mellan länderna och arbete med samproduktioner. Programföretagen har tillsammans bildat Nordvisionsfonden vars syfte är att främja nordiskt kultursamarbete genom att öka produktion och distribution av nordiska tv-program samt att stödja nordiska upphovsmän och utövande konstnärer. Fonden finansieras med intäkter som public service-företagen får från vidareändning av program i kabelnät i Norden. För Sveriges del innebär det att en del av den upphovsrättsliga ersättningen för vidareändning av SVT:s programkanaler i de övriga ländernas kabelnät går till Copyswede och en del till SVT. År 2009 delade fonden ut 49 miljoner danska kronor i produktionsstöd och 2,3 miljoner danska kronor i utvecklingsstöd.

Kultur- och utbildningsutskottet inom Nordiska rådet tillsatte våren 2010 en arbetsgrupp som fick i uppdrag att undersöka möjligheterna att inrätta en gemensam nordisk tv-kanal för kultur som motvikt till de amerikanska produktioner som utskottet ansåg dominerar de nordiska tv-kanalernas utbud. En expertgrupp utredde därefter tekniska, ekonomiska och praktiska förhållanden, vilket resulterade i rapporten ArteNorden. I rapporten föreslår arbetsgruppen att en oberoende tv-kanal ska etableras i samarbete med de nordiska ländernas public service-företag. En ny kulturkanal, ArteNorden, föreslås sända sex timmar varje kväll på egen frekvens eller i redan etablerade tv-kanaler. Enligt förslaget ska programkanalen etableras i samarbete med den fransk-tyska tv-kanalen Arte som har säte i Strasbourg. Den beräknade årliga kostnaden för en nordisk kulturkanal uppgår till 29,5 miljoner euro.

Nordiska rådet har därefter – på förslag av kultur- och utbildningsutskottet inom rådet – rekommenderat att medlemsländernas regeringar fullföljer förslaget och inrättar en oberoende kultur-tv-kanal i samarbete med ländernas public service-företag (rekommendation 12/2010).

Utskottets ställningstagande

Motionärens förslag synes syfta till att alla nordiska tv-kanaler ska sändas till de nordiska länderna. Som redovisats i det förgående har frågan under en längre tid behandlats inom Nordiska rådet men är nu avskriven. I stället verkar Nordiska rådet för att en gemensam kultur-tv-kanal ska etableras, ett samarbete av jämförelsevis mindre omfattning. Enligt utskottets uppfattning bör de nordiska regeringarnas ställningstaganden till rekommendationen avvaktas.

Utskottet vill i sammanhanget påminna om att det pågår ett livligt utbyte av tv-program mellan de nordiska ländernas public service-bolag inom ramen för Nordvisionssamarbetet. I SVT:s sändningar har det nordiska programutbudet ökat på senare år och uppgick 2009 till 1 047 timmar. Motsvarande siffra var 825 timmar för 2008 och 778 timmar för 2007.⁸

Slutligen kan nämnas att flera satellit-tv-operatörer och kabel-tv-operatörer i Norden erbjuder abonnemang på nordiska tv-kanaler.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion Kr297 (C).

Medier och kvinnliga experter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att upprätta en databank över kvinnliga experter för att på detta vis minska mansdominansen i medierna. Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina liv. Ett av målen för medieområdet är att stödja mångfald. Regeringen förutsätts fortlöpande bevaka att målen för såväl jämställdhetspolitiken som mediepolitiken nås.

Motionen

I *motion Kr201* framför Eva Flyborg (FP) uppfattningen att det behövs fler kvinnliga förebilder i massmedierna, kunniga kvinnor som uttalar sig i alla slags ämnen. För att bryta mansdominansen i medierna föreslår motionären därför att en oberoende databas med uppgifter om kvinnliga experter skapas. Sådana finns i bl.a. USA och Danmark.

Bakgrund

I radio- och tv-lagen (2010:696) finns demokratibestämmelser om innehållet i tv- och radiosändningar. Bestämmelserna går ut på att den som sänder tv-program eller ljudradioprogram efter tillstånd av regeringen ska se till att programverksamheten som helhet präglas av det demokratiska statsskickets grundidéer och principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet (5 kap. 1 § och 14 kap. 1 § radio- och tv-lagen).

⁸ SVT:s public service-redovisning 2009, tabell 3.4.3.

Utskottets ställningstagande

Utskottet påminner om att målet för regeringens jämställdhetspolitik är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina liv. Jämställdhetspolitiken är sektorsövergripande. Vidare bör nämnas att ett av målen för medieområdet är att stödja mångfald.

Medieforskningen visar att Sverige ligger något bättre till globalt sett än övriga länder när det gäller att låta kvinnor komma till tals i medierna. Ändå är mansdominansen alltjämt påtaglig även här⁹.

I propositionen om radio och tv i allmänhetens tjänst (prop. 2008/09:195) anförde regeringen bl.a. att den bild av samhället som förmedlas i medierna har stor påverkan på människor. Programverksamheten ska som helhet präglas av det demokratiska statsskickets grundidéer och principen om alla människors lika värde (prop. s. 71). Vidare framhöll regeringen följande.

SR, SVT och UR kan, liksom andra medieföretag, genom sitt utbud påverka attityder och skeenden i samhället. Radio- och tv-företag kan därmed bidra till ett ökat jämställdhetstänkande i samhället genom t.ex. val av programinnehåll och deltagande av enskilda kvinnor och män i programmen. SR, SVT och UR har genom sitt uppdrag i allmänhetens tjänst ett särskilt stort ansvar i detta avseende.

Utskottet förutsätter att regeringen fortlöpande bevakar att målen för såväl jämställdhetspolitiken som mediepolitiken nås. Motion Kr201 (FP) bör emellertid inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Motionen avstyrks.

⁹ Global Media Monitoring Project (GMMP) 2010 har undersökt 1 281 tidningar och tv- och radiostationer i 108 länder under en dag vart femte år sedan 1995. Den senaste rapporten från GMMP visar att andelen kvinnor som kommer till tals i de viktigaste nyheterna globalt uppgår till 24 %. För Sveriges del är andelen 32 %.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Översyn av Förvaltningsstiftelsen för SR, SVT och UR, punkt 2 (SD)

av Mattias Karlsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:Kr220 av Hans Wallmark (M).

Ställningstagande

Jag anser att det är angeläget att SR:s, SVT:s och UR:s ställning är oberoende i förhållande till den politiska makten och andra maktsfärer i samhället. Principen om armlängds avstånd till politiken bör emellertid råda även för den stiftelse som äger de tre programföretagen, nämligen Förvaltningsstiftelsen för SR, SVT och UR. Stiftelsens styrelse ska främja självständigheten hos de tre programföretagen. En viktig del i denna uppgift är att utse företagets styrelser. Det har visat sig att några av ledamöterna i ägarstiftelsens styrelse är aktiva riksdagsledamöter och kan sägas stå nära den politiska makten. Merparten av övriga ledamöter är eller har varit aktiva politiker i olika sammanhang. I syfte att värna programföretagens oberoende är det enligt min mening motiverat att se över grunderna för förvaltningsstiftelsen och sammansättningen av dess styrelse.

Vad jag här har framhållit bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion Kr220 (M).

2. Finansieringen av SR, SVT och UR, punkt 3 (SD)

av Mattias Karlsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2010/11:Kr282 av Emma Henriksson och Caroline Szyber (båda KD) och avslår motionerna
2010/11:Kr203 av Jenny Petersson och Elisabeth Svantesson (båda M),
2010/11:Kr204 av Lars Beckman (M),
2010/11:Kr236 av Margareta B Kjellin (M),
2010/11:Kr244 av Thomas Finnborg (M),
2010/11:Kr254 av Cecilia Brinck (M),
2010/11:Kr255 av Jan Ericson (M),
2010/11:Kr298 av Fredrick Federley (C) yrkande 4,
2010/11:Kr327 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M) och
2010/11:Kr329 av Staffan Danielsson och Erik A Eriksson (båda C).

Ställningstagande

Jag anser att regeringen ska tillsätta en utredning med huvudsakligt uppdrag att lämna förslag till hur radio- och tv-avgiften ska reformeras. Ett alternativ – troligen det enklaste – skulle kunna vara att skattefinansiera public service precis som när det gäller andra kollektiva nyttigheter. Det skulle dock belasta statskassan med ungefär 7 miljarder kronor samtidigt som det riskerar att undergräva det politiska oberoendet. Ett annat alternativ är att hushållen skulle kunna ha teknisk möjlighet att välja bort SVT ur sitt kanalutbud. I ett sådant system skulle de som väljer att ha SVT betala en avgift precis som hushållen i dag får göra för olika betalkanaler. Ett tredje alternativ skulle kunna vara reklamfinansiering, något som emellertid innebär en risk för att företagens kommersiella oberoende undergrävs. Ett fjärde alternativ skulle vara att fortsätta med en avgiftsfinansiering som går vid sidan av budgeten, liknande begravningsavgiften.

Jag konstaterar att det finns flera vägar att gå för att ersätta dagens radio- och tv-avgift, vilket således bör utredas i god tid inför den tillståndsperiod som påbörjas fr.o.m. 2014.

Vad jag här har framhållit bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion Kr282 (KD) och avslå motionerna Kr203 (M), Kr204 (M), Kr236 (M), Kr244 (M), Kr254 (M), Kr255 (M), Kr298 yrkande 4 (C), Kr327 (M) och Kr329 (C).

3. Tv-sändningar från stora sportevenemang, punkt 6 (S)

av Berit Högman (S), Peter Johnsson (S), Kerstin Engle (S), Per Svedberg (S), Christina Zedell (S) och Isak From (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2010/11:Kr269 av Lennart Axelsson (S).

Ställningstagande

Som framhålls i motion Kr269 (S) ökar antalet reklamfinansierade tv-kanaler stadigt och därmed också konkurrensen om att få sända de riktigt stora och attraktiva idrottsevenemangen. För många människor med små ekonomiska villkor är det ofta inte möjligt att ha ett tv-utbud som innebär att de måste betala hundratals kronor i avgift varje månad. Därmed kan de inte heller se alla utsändningar från stora tävlingar där Sveriges olika landslag deltar.

Vi inser att det inte är lätt att ge alla möjlighet att se samtliga landslagsevenemang på tv. Frågan är emellertid av så stor betydelse att regeringen bör undersöka hur man på bästa sätt skulle kunna ge hela Sveriges befolkning tillgång till landslagsevenemang på tv. En utgångspunkt för en sådan översyn bör vara att SVT, som når 99,8 % av den bofasta befolkningen, även i fortsättningen tillåts ta emot sponsormedel för sändningar i samband med sportevenemang.

Vad vi här har framhållit bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion Kr269 av Lennart Axelsson (S).

Särskilda yttranden

1. Upphovsrättsliga kostnader för vidareändning av SVT:s program, punkt 4 (S)

Berit Högman (S), Peter Johnsson (S), Kerstin Engle (S), Per Svedberg (S), Christina Zedell (S) och Isak From (S) anför:

Motionären bakom motion Kr304 (S) tar upp en viktig fråga som måste få sin lösning på ett eller annat sätt. Vi har emellertid valt att inte tillstyrka motionsförslaget som syftar till att kostnaderna för upphovsmännens rätt till ersättning vid vidareändning i kabel-tv-nät ska finansieras med radio- och tv-avgiftsmedel. Ersättningen motsvarar i dag drygt en krona per hushåll och månad. Även om ersättningsbeloppet nu förefaller relativt obetydligt kan det naturligtvis på sikt komma att öka. Rättighetsfrågorna och vidareändningsplikten är frågor som behöver utredas och få en stabil lösning.

2. Mediefrågor (punkterna 3, 4, 5, 6 och 11) (MP)

Tina Ehn (MP) anför:

Miljöpartiet värnar public service och vill ha ett starkt public service-utbud dels med program som har en sådan bredd att alla kan hitta något som de gillar, dels med program som man inte hittar någon annanstans. Vi vill ha samhällsprogram som ställer politiker och andra makthavare mot väggen och som vågar ta strid. Därför är friheten och oberoendet en mycket viktig fråga för public service.

Jag har ställt mig bakom utskottets ställningstagande på samtliga förslagspunkter i betänkandet. Då det gäller frågan om *finansieringen av SR, SVT och UR* kan jag emellertid se att det nuvarande systemet med finansiering via radio- och tv-avgiften har sina brister, eftersom det t.ex. slår hårdare mot låginkomsttagare än mot höginkomsttagare. Samtidigt ger avgiftssystemet public service-bolagen en tydligt fristående roll, eftersom deras resurser inte urholkas vid nedskärningar av statsbudgeten. Jag utgår från att dessa och andra synpunkter kommer att diskuteras i anslutning till att nya sändningstillstånd för radio och tv i allmänhetens tjänst bereds.

Som framgår av betänkandet har jag inte något att invända mot att regeringen vid en genomlysning av public service-uppdraget följer upp och utvärderar *sponsringen* av SVT. Om sponsringsmöjligheterna skulle begränsas ytterligare, skulle även SVT:s möjligheter att sända större *sportevenemang* minska. Risken är då att SVT så småningom blir mindre relevant för en bredare publik, något som skulle kunna hota företagets långsiktiga överlevnad. Därför har jag utgått från att viss sponsring kommer att accepteras även i fortsättningen.

I och med de stora likheterna i svenskan, norskan och danskan borde vi i Sverige, Finland, Norge och Danmark ha en unik möjlighet att skapa en gemensam tv-marknad, där gränserna upplöses och vi kan ta del av varandras utbud. Eftersom Nordiska rådet nyligen avskrev tanken på att de nordiska länderna ska sända varandras tv-kanaler har jag avstått från att yrka bifall till motion Kr297 (C) om *utbyte av tv-sändningar mellan de nordiska länderna*. Det skulle emellertid vara värdefullt om SVT kunde gå i bräschen för en utveckling mot fler samproduktioner och fler samsändningar än i dag.

Jag anser i likhet med motionären bakom motion Kr304 (S) att det skulle vara olyckligt om kabel-tv-operatörerna övervältrar *kostnaderna för den upphovsrättsliga ersättningen* på kabel-tv-hushållen. Jag har emellertid avstått från att tillstyrka motionen, eftersom jag utgår från att frågan om ersättning till rättighetshavarna blir löst i annan ordning.

3. Mediefrågor (punkterna 3, 5 och 6) (V)

Bengt Berg (V) anför:

Vänsterpartiet vill ha en bred radio och tv i allmänhetens tjänst. Genom public service får medborgarna tillgång till information och debatt som står fri från andra intressen än de rent publicistiska. Vi får också service till områden och grupper som det på en kommersiell marknad inte är lönsamt att försörja med program som rör deras verklighet och deras geografiska omgivning. Samtidigt är det viktigt att public service har ett så pass brett och högkvalitativt utbud att den som så vill kan klara sig utan kommersiella kanaler och dyra extra abonnemang.

I betänkandet behandlas flera yrkanden som syftar till att förändra grunderna för radio och tv i allmänhetens tjänst. En motionär vill t.ex. undersöka möjligheterna att helt sälja ut SR, SVT och UR, andra vill ersätta avgiftssystemet med en skattefinansiering, vilket enligt min mening skulle riskera att skapa en osund bundenhet vid statsmakten. Ett motionsförslag syftar till att hindra SVT från att finansiera program genom sponsring, vilket skulle begränsa SVT:s möjligheter att sända stora idrottsevenemang och därmed allvarligt försvaga public service. I samtliga fall föreslår utskottet att motionerna avslås, i flera fall med hänvisning till arbete som pågår eller antas komma att påbörjas av regeringen.

Jag har ställt mig bakom utskottets ställningstagande i samtliga frågor. Jag hade emellertid gärna sett att utskottet på ett tydligare sätt hade markerat gentemot dessa förslag att försvaga public service. För mig är det nämligen angeläget att public service förblir en oberoende och för demokratin livsviktig källa för audiovisuella upplevelser i hela landet.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010

2010/11:Kr201 av Eva Flyborg (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att det skapas en oberoende kontaktbank med kvinnliga experter som bidrar till att bryta mansdominansen i medierna.

2010/11:Kr203 av Jenny Petersson och Elisabeth Svantesson (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att modernisera systemet för tv-avgiften.

2010/11:Kr204 av Lars Beckman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa tv-avgiften med hänsyn till förändringen av medielandskapet.

2010/11:Kr213 av Liselott Hagberg (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att hela Södermanlands län ska ges möjlighet att ta emot radiosändningar.

2010/11:Kr214 av Mats Johansson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av möjligheten att tillämpa sponsring inom public service.

2010/11:Kr215 av Åsa Lindestam (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppmärksamma möjligheten till uppläsning av tv-program.

2010/11:Kr220 av Hans Wallmark (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av Förvaltningsstiftelsen.

2010/11:Kr236 av Margareta B Kjellin (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en modernisering av systemet med tv-avgift.

2010/11:Kr240 av Margareta Pålsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Skånes lokalradio.

2010/11:Kr244 av Thomas Finnborg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om radio- och tv-avgiften.

2010/11:Kr252 av Eva Flyborg (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att flytta SVT till Göteborg.

2010/11:Kr254 av Cecilia Brinck (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en rak skatt för att finansiera SVT, SR och UR i stället för avgifter.

2010/11:Kr255 av Jan Ericson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tv-avgiften bör avskaffas och ersättas med en finansiering via skattemedel.

2010/11:Kr269 av Lennart Axelsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att undersöka om det skulle vara möjligt att ge hela Sveriges befolkning tillgång till landslagsevenemang på tv.

2010/11:Kr282 av Emma Henriksson och Caroline Szyber (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning i syfte att ersätta dagens radio- och tv-avgift med ett annat finansieringssystem för public service.

2010/11:Kr297 av Johan Linander och Erik A Eriksson (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjlighet för alla i Norden att följa de nordiska ländernas public service-utbud i tv.

2010/11:Kr298 av Fredrick Federley (C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur en förändring av det svenska public service-systemet ska göras.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur ett säkerställande av minoritetsprogramsutbudet kan utformas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur en försäljning av Utbildningsradion, Sveriges Television och Sveriges Radio kan ske.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lägga ned Radiotjänst.

2010/11:Kr304 av Håkan Juholt (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tv-licensen ska täcka upphovsrättskostnader.

2010/11:Kr327 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en frivillig tv-avgift.

2010/11:Kr329 av Staffan Danielsson och Erik A Eriksson (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att SVT ska betalas genom skatten via en "public service-avgift", lika för alla.